

ABSENTIZEM: Ali imamo rešitve?

mag. Silvija Kovač, dr.med.
specialistka medicine dela, prometa in športa

Krško, 1. december 2011

ABSENTIZEM: Ali imamo rešitve?

Slovenija:

- ▶ Več kot 10 milijonov izgubljenih delovnih dni letno zaradi bolniške odsotnosti
- ▶ 450 mio EUR stroškov letno → več kot 50% plačajo podjetja

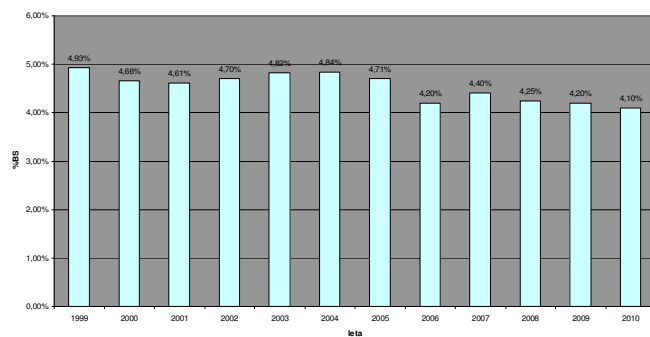
Raziskave kažejo:

- ▶ Vsak 1 EUR vložen v zdravje → mogoč prihranek 2,5–10 EUR
- ▶ Program promocije zdravja → zmanjša bolniški stalež do 30%
 - V ZDA 90% podjetij s 50 ali več zaposlenimi in skoraj vsa podjetja z več kot 750 zaposlenimi izvajala vsaj enega od programov promocije zdravja (*Glasnik KIMDPŠ dec. 2010*)

ARISTOTEL d.o.o.

2

% bolniškega staleža v RS v letih 1999–2010

Vir: INZ RS

ARISTOTEL d.o.o.

3

Delež anketiranih zaposlenih, ki so bili v zadnjih 12 mesecih v bolniškem staležu

Država	2000		2005		2010	
	1-15dni	>15dni	1-15dni	>15dni	1-15dni	>15dni
Avstrija	29,2%	15,2%	14,6%	4,5%	41,8%	11,7%
Poljska	17,9%	8,2%	9,8%	9,4%	26,0%	12,7%
Romunija	10,5%	5,4%	7,1%	3,6%	12,7%	3,2%
Slovenija	16,6%	24,1%	16,3%	11,8%	27,3%	12,0%
Finska	21,2%	5,5%	9,7%	4,4%	26,3%	4,2%
EU27	28,0%	9,4%	16,4%	5,9%	35,6%	7,5%

Vir: Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev

ARISTOTEL d.o.o.

4

Število zaposlenih po spolu in upravnih enotah, Posavje in Slovenija, 2009

Upravna enota	Moški	Ženske	SKUPAJ
Brežice	3.941	3.443	7.384
Krško	6.248	4.285	10.533
Sevnica	3.259	2.612	5.871
Posavje	13.448	10.340	23.788
Slovenija	488.845	384.588	873.433

Vir: Število zaposlenih, IVZ, Zdravstveni statistični letopis - POSAVJE 2009

ARISTOTEL d.o.o.

5

Indeksi bolniškega staleža za poln delovni čas po upravnih enotah, Posavje in Slovenija, 2009

Upravna enota		Primeri	Dnevi	BS (%)	IO	IF	R
Brežice	M	2.789	52.860	3,67	13,41	70,77	18,95
	Ž	3.437	52.963	4,21	15,38	99,83	15,41
	M+Ž	6.226	105.823	3,93	14,33	84,32	17,00
Krško	M	4.249	66.197	2,90	10,59	88,01	15,58
	Ž	5.075	73.292	4,89	17,10	118,44	14,44
	M+Ž	9.324	139.489	3,63	13,24	88,52	14,96
Sevnica	M	1.795	44.392	3,73	13,62	55,08	24,73
	Ž	2.624	42.832	4,49	16,40	100,46	16,32
	M+Ž	4.419	87.224	4,07	14,86	75,27	19,74
Posavje	M	8.833	163.449	3,33	12,15	85,68	18,50
	Ž	11.136	169.087	4,48	16,35	107,70	15,18
	M+Ž	19.969	332.536	3,83	13,98	83,95	16,65
Slovenija	M	306.692	6.386.501	3,86	13,00	62,74	20,73
	Ž	435.650	6.968.883	4,96	18,12	113,28	16,00
	M+Ž	742.342	13.325.384	4,18	15,26	84,99	17,95

Legenda:

Bolniški stalež (BS) = odstotek izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega
 Indeks enosposajanja (IO) = število izgubljenih koledarskih dni na enega zaposlenega
 Indeks frekvence (IF) = število primerov odtotnost z dela zaradi bolniškega staleža na sto zaposlenih v enem letu
 Resnost (R) = povprečno trajanje ene odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodbe ali drugega zdr. vzroka

Posavje je računano na 23.788 zaposlenih, RS pa na 873.433 zaposlenih
 Vir: IVZ RS

ARISTOTEL d.o.o.

6

Bolniški stalež po skupinah MKB-10, Posavje, 2009 → 5 izvezitih skupin bolezni

MKB 10		Primeri	Dnevi	BS (%)	IO	IF	R
Bolezni dihal	M	2086	15914	0,32	1,18	2,21	7,63
	Ž	2182	17579	0,47	1,70	15,51	8,06
	M+Ž	4268	33493	0,39	1,41	21,10	7,85
Bolezni mišično-skeletnega sistema in vezivnega tkiva	M	1309	34363	0,7	2,56	9,73	26,25
	Ž	1234	28261	0,75	2,73	11,93	22,90
	M+Ž	2543	62624	0,72	2,63	10,69	24,63
Poškodbe in zastrupitve pri delu	M	500	18438	0,38	1,37	3,72	36,88
	Ž	182	5645	0,15	0,55	1,76	31,02
	M+Ž	682	24083	0,28	1,01	2,87	35,31
Poškodbe in zastrupitve izven dela	M	1313	36895	0,75	2,74	9,76	28,10
	Ž	452	13188	0,35	1,25	4,37	29,18
	M+Ž	1765	50083	0,58	2,11	7,42	28,38
Nega	M	409	1874	0,04	0,14	3,04	4,58
	Ž	2046	10415	0,28	1,01	19,79	5,09
	M+Ž	2455	12289	0,14	0,52	10,32	5,01

Vir: Zdravstveni statistični letopis 2009

ARISTOTEL d.o.o.

7

Poškodbe pri delu po mestu nezgode; primerjava Posavje:Slovenija, 2009

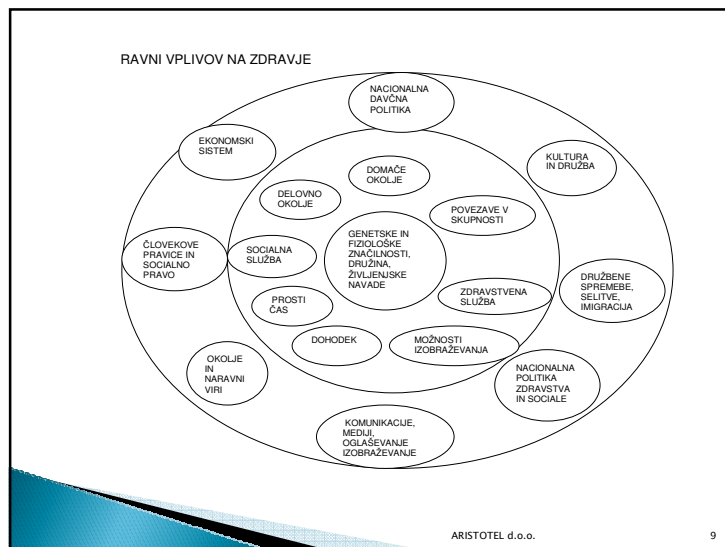
Mesto nezgode	Posavje		Slovenija
	Absolutno*	na 1.000 zaposlenih	na 1.000 zaposlenih
Ni podatka	2	0,1	0,0
Na običajnem del.mestu	467	20,5	17,7
Zač. del. mesto v isti enoti	17	0,7	0,8
Službena pot	40	1,8	2,2
Pot na delo	34	1,5	2,5
Pot iz dela	21	0,9	1,6
Drugo	12	0,5	0,5
SKUPAJ	593	26,0	25,3

Opomba: Posavje je računano na 22.803 zaposlenih (ni vključena zavarovalna podlaga 1100 in 2800).
 RS je računana na 644.366 zaposlenih (ni vključena zavarovalna podlaga 1100 in 2800).
 *V Posavje je vključenih 10 primerov poškodb pri delu iz neznane UE, ki spadajo v to regijo.

Vir: Evidenca poškodb pri delu (www.ivz.si), Obrazec prijava poškodbe pri delu ER 8 (Obr. 8,33), število zaposlenih - IVZ RS

ARISTOTEL d.o.o.

8

DELO JE

**ZAVESTNO PRIZADEVANJE ČLOVEKA,
DA BI DOSEGEL
TA ALI ONI DOLOČEN CILJ**

ARISTOTEL d.o.o. 10

DELA SO PRETEŽNO:

- ▶ **Mišična**, ko se proizvajajo sile (npr. gozdni delavec).
- ▶ **Senzomotorična**, kadar prevladuje koordinacije senzorike z motoriko (npr. montažna dela).
- ▶ **Reaktivna**, kadar se informacije pretvarjajo v reakcije (npr. upravljanje valjavske proge).
- ▶ **Informacijska**, kadar se vhodne informacije pretvarjajo v izhodne (npr. operater pri računalniku).
- ▶ **Ustvarjalna**, kadar se ustvarjajo nove duhovne vrednote (npr. raziskovalno delo).

ARISTOTEL d.o.o. 11

S programom promocije zdravja v delovnem okolju se zbirajo podatki, ki so kazalci negativnega zdravja:

- ▶ Podatki o začasni odsotnosti dela zaradi bolezni, poškodb in drugih razlogov
- ▶ Podatki o poškodbah pri delu (tudi s smrtnim izidom)
- ▶ Podatki o skupinah bolezni po MKB-10
- ▶ Podatki o delovnih invalidih
- ▶ Podatki o dejavnosti medicine dela

ARISTOTEL d.o.o. 12

ZAKAJ? PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU

- ▶ Večino časa smo na delovnem mestu
- ▶ Delavci oblikujejo mnenja neaktivnih
- ▶ Lažje sodelujemo
- ▶ Področje ima dobre pravne podlage
- ▶ Zagotavlja enakopravnost, enake možnosti
- ▶ Cilji so enaki, skupaj smo močnejši
- ▶ Zvečana produktivnost, večji ugled podjetja

ARISTOTEL d.o.o.

13

ZAKAJ? PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU

- ▶ Usmerjena v zdravje in ne v bolezen
- ▶ Nanaša se na vse skupine delavcev
- ▶ Usmerjena na področja, ki so v smislu vzdrževanja zdravja problematična
- ▶ Aktivno vključuje delavce
- ▶ Primarno to ni medicinska dejavnost → mora biti del organizacije delovnega procesa

ARISTOTEL d.o.o.

14

OCENA TRENUTNEGA STANJA V PODJETJU

- ▶ Spremljanje stanja na podlagi
 - Poročil o preventivnih zdravstvenih pregledih
 - Bolniškem staležu
 - Poškodb pri delu
 - Invalidnosti
 - Anket – ocene
 - obremenitev na delu
 - lastnega zdravstvenega stanja
 - življenjskega sloga

ARISTOTEL d.o.o.

15

DELOVNA SKUPINA

- ▶ Sestavljena iz:
 - Osebe, ki sprejema odločitve v podjetju
 - Pooblaščenega zdravnika
 - Strokovnega delavca za varnost pri delu
 - Svetovalca za kadre
 - Komunikologa
 - Psihologa dela
 - Drugih, glede na ugotovljeno specifičnost problematike

ARISTOTEL d.o.o.

16

PREVENTIVNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI V MEDICINI DELA

- ▶ So v največji meri ugotavljanje posledic specifičnih obremenitev in škodljivosti delovnega okolja **ter vpliv le-teh na delavčevo zdravje in delazmožnost.**
- ▶ Dolgoročen cilj našega poslanstva je "zdravljenje" delovnega mesta (okolja), ki ne bo povzročalo zdravstvenih tveganj (poškodb in poklicnih bolezni) in zdravega načina življenja in ne šele zgodnjega odkrivanja posledic ergonomsko neurejenega delovnega okolja.

ARISTOTEL d.o.o.

17

KLUB ZA ZDRAVJE – KRITIČNI KAZALCI negativnega zdravja

- ▶ Sestavljen iz:
 - Manjšega števila delavcev
 - Vodje oddelka
 - Pooblaščenega zdravnika
 - Strokovnega delavca za varnost pri delu
 - Člana sindikata

Sprejema predloge za izboljšanje →
večje zadovoljstvo delavcev

ARISTOTEL d.o.o.

18

REHABILITACIJSKI POGOVOR

- ▶ Ugotavlja se povezanost med trajanjem bolniškega staleža z okoliščinami v delovnem okolju

ARISTOTEL d.o.o.

19

PREHRANA – POMEMBEN DEJAVNIK

PROBLEM:

- ▶ Izpuščanje zajtrka
- ▶ Neustrezni časovni presledki med obroki
- ▶ Premalo sadja in zelenjave
- ▶ Neredni obroki
- ▶ Uživanje prekomerne količine živalskih masti, soli, poživiljajočih pijač z dodanim sladkorjem

ARISTOTEL d.o.o.

20

RESOLUCIJA O NACIONALNEM PROGRAMU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (Ur. list RS 126/03)

Opredeljuje:

- ▶ Zdravo prehrano
- ▶ Rekreacijo
- ▶ Aktiven oddih
- ▶ Učenje zdravega načina življenja pri delu in v prostem času

Posebno pozornost posvetiti **obveščanju, vzgoji in ozaveščenosti delavcev in vseh vpletenih v politiko zdravja in varnosti pri delu.** (*Delo in varnost 2/2010*)

ARISTOTEL d.o.o.

21

UPRAVLJANJE ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU

Pomeni optimizacijo organizacije dela in okolja.
Globalno je kombinacija 2 strategij:

- ▶ Večanje znanja in veščin
- ▶ Optimalna ureditev delovnega, družbenega in naravnega okolja

ARISTOTEL d.o.o.

22

PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU

Mora biti MULTIDISCIPLINARNA.

Cilje dosežemo na način, da:

- ▶ Izboljšujemo organizacijo dela in delovno okolje
- ▶ Spodbujamo delavce, da aktivno sodelujejo
- ▶ Podpiramo osebni razvoj delavcev

ARISTOTEL d.o.o.

23

PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU – **PREDNOSTI**

- ▶ Zniževanje negativnih kazalcev zdravja
 - Absentizem splošno
 - BS
 - Poškodbe pri delu
 - Invalidnost
 - Večja motivacija zaposlenih
 - Izboljšano delovno ozračje
 - Večja dodana vrednost

ARISTOTEL d.o.o.

24

PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU – NOVI IZZIVI

- ▶ Časovni pritiski
- ▶ Stres
- ▶ Uskladitev zahtev delovnega mesta in zasebnega življenja zaposlenih

Hvala za vašo pozornost.

Želim vam
prijeten in uspešen dan še naprej.